

De Nederlandse Uilebaarden

Het is een van de eerste rassen die door de Nederlandsche Hoenderclub in 1900 in de lijst Nederlandse hoenderrassen werd opgenomen: de Uilebaard. Het ras behoort tot de afstammelingen van de in de vijftiende of zestiende eeuw ingevoerde kuifhoenders.

De oudste afbeelding van het ras Uilebaard treft men aan in het boek over hoenders, getiteld 'Hand- en Standaardboek voor den Hoenderliefhebber' van R.F. Maitland (1882), die een zeer goede afbeelding van de zilverzwartgeloverde Uilebaarden geeft.

Net als voor veel andere Nederlandse rassen zag het er aan het eind van de negentiende eeuw somber uit voor de Nederlandse Uilebaarden. Ook in de twintigste eeuw had het ras het regelmatig moeilijk. In 1930 werd zelfs de vraag gesteld of in de toekomst de liefhebberij groot genoeg zou blijken om ook dit bij uitstek Nederlandse ras in stand te houden.

Na de oprichting van de Brabanter, Kraaikop en Uilebaard Club in 1985 ging het echter steeds beter. Toch is op dit moment de situatie weer minder gunstig.

Aan het eind van de negentiende eeuw, begin van de twintigste eeuw werd op twee manieren gewerkt aan het terugfokken van de Nederlandse Uilebaarden. In de eerste plaats werd onder rasloze boerenhoenders gezocht naar dieren die nog enigszins een tweehoornige kam hadden. Het resultaat van deze zoektocht was niet geweldig. Desondanks was het mogelijk in 1900 weer Nederlandse Uilebaarden in de kooi te brengen. Daarnaast werd een kruising gemaakt van La Flèche hoenders met Thüringer Uilebaarden. De La Flèche

deze lijn op de tentoonstellingen te brengen.

Kenmerken van het ras

De Nederlandse Uilebaarden hebben een krachtig landhoentype en zijn wat hoger gesteld dan de oud-Nederlandse landhoenders, zoals de Friese hoenders. Bovendien zijn ze wat langer van lichaam en hals dan

beschikt over de gewenste kamvorm en de Thüringer over de gewenste baard. Door systematisch kruisen was het mogelijk in 1905 ook Nederlandse Uilebaarden uit

Nederlandse Uilebaard witte moorkop

1 + 1 = 3

deze rassen. Opvallend is de dikke nek, die ontstaat door de zeer rijke, naar achteren groeiende halsbeveering. Dit hangt samen met de baardontwikkeling. Deze eigenschap zien we ook bij andere rassen met een baard. Bij de Uilebaarden behoort deze vol, rond en groot te zijn en moet hij een rond verenpakket vormen dat de wangen en oren bedekt. Insnoeringen op de plek waar bij een normale kip de kinlellen zitten zijn niet gewenst. De kam bestaat uit twee kegelvormige hoorntjes van anderhalf à twee cm lengte bij de haan en driekwart à één cm lengte bij de hen. Ze zijn recht op de kop geplaatst. De baard en kam gezamenlijk geven de Uilebaard de uitdrukking van een uilenkop waaraan het ras zijn naam ontleent. Nog een raskenmerk mag niet onvermeld blijven, namelijk de opengesperde neusgaten die boven op de snavel liggen.

De Uilebaard is erkend in elf kleurslagen, te weten zwart, wit, blauwgezoomd, koekoek, zilver- en goudzwartgeloverd, geelwitgeloverd, goud- en zilverpel, wit- en goudmoorkop. De moorkopvariant met zwarte kop en baard is uniek en komt alleen bij dit ras voor. ●

Hoe geven we toekomst aan onze zeldzame rassen? Dat is de vraag die bij SZH centraal staat. SZH, CGN, rasorganisaties, fokkers en vele andere actoren werken hieraan. Daarmee dragen we bij aan de beleidsdoelstellingen van het Ministerie van LNV en de achterliggende internationale verplichtingen om biodiversiteit te behouden (FAO, CBD, EU).

Nog niet zo lang geleden hebben Nederland en andere Europese lidstaten het FAO Global Plan of Action van harte ondersteund. Nu is de vraag: hoe kunnen we behoud en duurzaam gebruik van genetische diversiteit stimuleren? In deze column vraag ik aandacht voor raakvlakken tussen deze biodiversiteitsdoelstellingen en een aantal grote, aanverwante beleidsterreinen. We moeten niet onderschatten welke kansen het Europese Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB), het natuurbeleid, plattelandontwikkeling, stimulering van duurzame of biologische landbouw en ook het cultuurbeleid bieden voor zeldzame rassen.

In het GLB van de EU zullen in 2013 inkomenssteun en productie volledig ontkoppeld moeten zijn. Tegelijkertijd komt er meer geld beschikbaar voor plattlandsbeleid, voor biodiversiteit, voor het stimuleren van 'kwaliteitslandbouw' of voor het geven van steun aan boeren in economisch of ecologisch kwetsbare gebieden. Op een ander terrein vragen de realisatie van de ecologische hoofdstructuur (EHS) en de aanwijzing van de zogenoemde Natura 2000-gebieden nog grote inspanningen. Er gaan miljoenen om in beheer van natuur en landschap.

Mijn stelling is dat wanneer we publieke

middelen besteden aan behoud en beheer van natuur en landschap, we ook mogen verwachten dat – waar mogelijk – tegelijk het behoud van ons cultureel erfgoed (de zeldzame rassen) daar voordeel van heeft. Er liggen mogelijkheden, maar dan moeten betrokken beleidsmakers en organisaties 'de bal wel inkoppen'.

Met Groene en Blauwe diensten bundelen provincies, gemeenten, bedrijfsleven, agrariërs en particulieren hun krachten, waarbij particulieren een reële beheersvergoeding ontvangen. Zou het niet logisch zijn wanneer in zo'n pakket ook het houden van zeldzame rassen als een 'pluspakket' wordt opgenomen? Particuliere natuurbeheerders en terreinbeherende organisaties hebben onlangs officieel hun krachten gebundeld voor de realisatie van de EHS. De partijen hebben in de 'Verklaring van Linschoten' afspraken gemaakt over de stimulering van particulier natuurbeheer. Omvormen van landbouwgrond naar natuur kost veel geld. Agrariërs of particulieren kunnen (nog) meer uitgedaagd worden om natuurbeheer en behoud van het cultureel erfgoed te combineren.

We kennen al verschillende voorbeelden in Nederland waar zeldzame rassen meerdere functies hebben. Ter inspiratie wil ik afsluiten met een voorbeeld uit het buitenland. Over het unieke 'Burren' natuurgebied in Ierland (Natura 2000) verscheen onlangs het volgende persbericht: 'There is clear evidence that the role of (local) cattle is the key factor in conserving the Burren, in controlling the spread of scrub, in ensuring increased biodiversity and in improving water quality'. 1 + 1 = 3.